Per **Manolo Suàrez**
Dibuixos de Cati Artigues

Pfeilstorch

L'aparició i desaparició de moltes espècies d'aus a diferents èpoques de l'any ha estat un fenomen difícil d'explicar per part dels pensadors europeus al llarg de la història. Un dels primers que va escriure sobre el tema a la seva obra Historia Animalium va ser el filòsof Aristòtil. Ell oferia 3 teories principals:

Una d'elles era que les aus es desplaçaven a altres llocs que li eren més favorables, ja que va poder constatar que algunes grans aus, com ara les grues, es podien desplaçar des de zones d'Àsia fins a les maresmes del Nil. Aquests moviments segurament van ser documentats per viatgers, potser mercaders, a aquestes terres llunyanes, viatgers que després van transmetre a Aristòtil allò que van veure. Un es pot imaginar les converses que devien tenir en aquells temps. Aquesta teoria, no obstant, no la veia clara per a la majoria de les espècies que ell coneixia, així que la va descartar i en va pensar d'altres.

Una segona possibilitat era la metamorfosi d'unes espècies d'aucells en unes altres, ja que ell observava que l'aparició d'algunes espècies durant determinades èpoques de l'any coincidia precisament amb la desaparició d'altres. Aquesta substitució podia estar motivada, segons ell, a que unes espècies es transformaven en unes altres durant diferents moments de l'any.

La tercera teoria consistia en el fet que les aus simplement hibernaven, com feien moltes altres espècies d'animals durant l'hivern, ja fos dins escletxes de la roca o soterrades al fang del fons d'algunes llacunes. Aquesta darrera teoria va agradar i va ser acceptada ràpidament per la comunitat científica i va perdurar durant uns 2.000 anys! Durant tot aquest temps la gent creia que les aus hivernaven al fons de llacunes, com algunes tortugues i granots, i fins i tot alguns naturalistes afirmaven haver vist com els pescadors treien aus i peixos a les seves xarxes. També Olaus Magnus, un bisbe suec, va escriure el 1555 sobre la forma en què els esbarts d'oronelles es submergien dins el fang d'alguns llacs escandinaus.

Al voltant del 1700, el professor d'Harvard Charles Morton, va escriure un article on deia que les condicions ambientals i la manca d'aliments eren les causes principals que provocaven el desplaçament de les aus a altres llocs i, a més a més, indicava que la hibernació als fons dels llacs no podia ser possible perquè les aus no podien respirar sota l'aigua. Fins aquí tot molt correcte, però negava que les aus anessin a un altre hemisferi de la terra, ell deia que migraven... a la Lluna!

L'ornitòleg anglès Thomas Bewick va escriure al seu llibre History of British Birds (1797), que el capità d'un vaixell li havia informat que, navegant entre Mallorca i Menorca, havia vist un gran nombre d'oronelles volant cap al nord. El mateix Bewick va experimentar amb elles, mantenint-les vives i alimentades durant l'hivern, arribant a la conclusió que partien quan ja no podien trobar menjar.

Però al segle XIX un curiós esdeveniment va sorprendre el món científic, que a la fi va donar llum sobre on anaven les aus durant l'hivern. Fou a l'any 1822 quan a la primavera va comparèixer una cigonya Ciconia ciconia als afores de Klütz, un petit poble a la costa del Bàltic, Alemanya. Un detall diferenciava aquesta cigonya de la resta de cigonyes arribades a la zona, i és que duia una llança clavada que li travessava part del cos i li sortia pel coll. Així i tot la cigonya continuava viva. La notícia va circular ràpidament, i la pobra cigonya va ser abatuda. La llança es va examinar a la Universitat de Rostock, determinant que es tractava d'una llança tribal africana, demostrant així que la cigonya havia aconseguit arribar volant a Klütz des de l'Àfrica central amb aquella llança clavada al cos. Sorprenentment, amb el pas del temps, fins a 24 cigonyes més van comparèixer a diferents indrets amb llances i fletxes clavades, demostrant que les cigonyes migraven fins a l'Àfrica. D'aquesta forma s'obria el camí a les teories i coneixements actuals sobre la migració de les aus. •
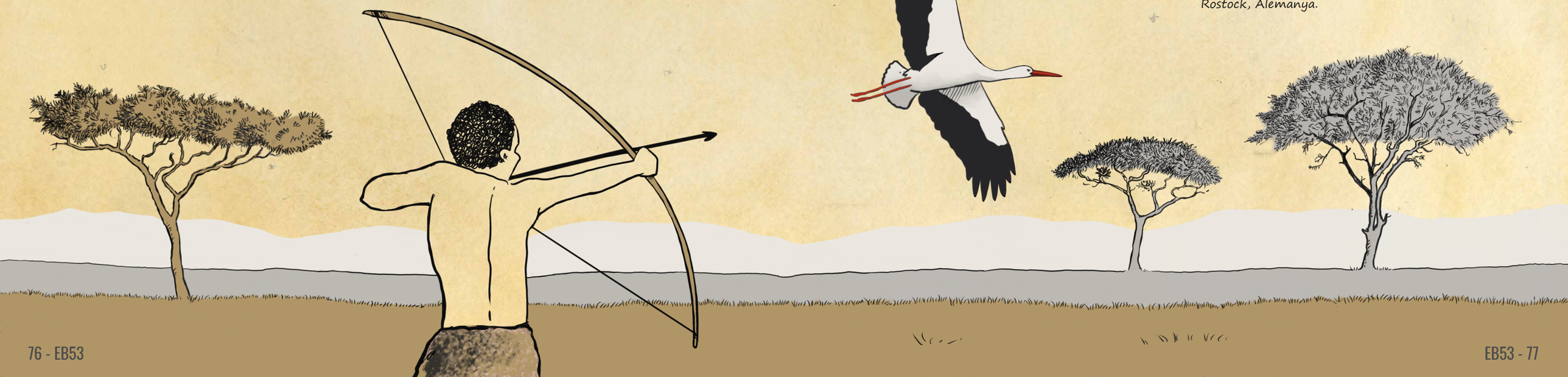
Els alemanys van anomenar aquestes cigonyes com Pfeilstorch, que traduït de l'alemany significa literalment cigonya-fletxa. Actualment aquesta primera cigonya es conserva embalsamada a la Universitat de Rostock, Alemanya.